

Povolání rolníka

V ročence Roczniki socjologii wsi, swazek 1—1963 vydané pod patronací Instytutu filozofie a socjologie Polské akademie věd ve Státním vědeckém nakladatelství v Lodži v r. 1964 pojednali autoři o výsledcích svých sociologických výzkumů zaměřených na problematiku „povolání rolníka“.

Bogusław Gałęski: Sociologické problémy vztahující se k povolání rolníka

V tomto pojednání se autor snaží o systematizování sociologických problémů souvisejících s povoláním rolníka. Definuje toto povolání jako soustavu činností neustále provozovaných pro společnost, aby jí opatřilo nezbytné prostředky k obživě, a tvrdí, že základ povolání spočívá v přeměně individuálního způsobu práce v práci vykonávanou pro společnost.

Autor vyzdvihuje specifický charakter práce rolníkovy a obtíže spočívající v aplikaci pojmu „povolání“ na tento druh práce. Definice termínu „povolání“ slouží dále autorovi k tomu, aby definoval problémy zahrnuté v této přeměně — od staré třídy rolnické k zaměstnanecké kategorii rolníků — a vycházejí z této základny, aby označil vztahy me-

zi třídní strukturou a zaměstnaneckou strukturou a současně aby definoval proces profesionalizace a označil, které ukazatele mohou být použity k měření stupně, k němuž se tento proces přiblížil.

Konečně autor uvádí ukazatele procesu profesionalizace, k nimž lze dojít studiem takových problémů, jako jsou: současné změny v profesionalizaci práce rolníkovy, ze zaměstnání vyplývající stimuly ke zvýšení aktivity, opatření, která tuto aktivitu vzbuzují, autorita a takové cesty — způsoby, které mohou tomuto povolání usnadnit cestu vpřed — vedoucí k osvojení znalosti a profesionální dovednosti, právě tak jako používání této znalosti.

Jadwiga Marková: Sociologická studie o novém charakteristickém rysu v povolání rolníka

V povolání rolníka je pocit hrdosti vyplývající z provozování jeho povolání moderním jevem. Setkáváme se s ním častěji v těch vesnicích, které sousedí s městy, kam technický pokrok a moderní názory pronikají rychleji, kde trh, odbyt zemědělských výrobků je bližší a kde požadavek „být specialistou v jednom oboru povolání“ je běžný. Ve své studii, opírající se o názory polských rolníků, autorka shromáždila řadu zna-

ků, podle nichž za „dobrého rolníka“ je nejčastěji označován hospodář, který vlastní větší zemědělský závod (nikoli však největší) ve vesnici, náleží k té skupině rolníků, kteří vyrábějí mnohem více po hektaru než ostatní, zavádí častěji než ostatní rolníci v obci vymoženosti zemědělské techniky do svého hospodářství a má lepší všeobecné vzdělání i větší praktické zemědělské zkušenosti než ostatní rolníci.

Stefan Dziabała: Určité aspekty vztahující se k povolání rolníka

Výzkum provedený mezi rolníky, kteří jsou členy Polské sjednocené dělnické strany, ukázal, že uskutečnění kolektivizace zemědělských oblastí a modernizace

zemědělství spolu s upevněním rolnického povolání jsou ve vzájemném vztahu ke stupni sociálně kulturního rozvoje vesnice.

František Kolbusz: Názor rolníků na poskytnutí zemědělského vzdělání svým dětem

Autor v této sociologické studii zkoumal 448 rolnických rodin, z nichž 303 rodin nacházelo svou obživu jen z práce v zemědělství, 145 rodin jen zčásti. Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit názor rolníků na výchovu dětí, které se v budoucnosti stanou jejich dědici. Autor také pečlivě zkoumal ty činitele, které ovlivňovaly výchovu dětí. Mezi dětmi, které zdědí zemědělský závod svých rodičů, 60,2 % mělo všeobecné

vzdělání, 7,9 % dokončí odborný zemědělský kurs nebo nižší zemědělskou školu, 10,8 % střední zemědělskou školu, 16,8 % střední školu bez odborného zemědělského zaměření a u 4,5 % dětí je vzdělání nezjištěno. Výzkum ukazuje, že rolníci poskytují nižší vzdělání těm svým dětem, které po nich zdědí zemědělský závod, než dětem, které se připravují pro jiné než zemědělské povolání.

Stanislav Zajac: Sociologický výzkum odborného vzdělání zemědělské mládeže v Krakovském vojvodství

Autor článku se zabývá studiem rozvoje zemědělského školství v období 1958—1962 v Krakovském vojvodství; pátrá po tom, jaké oblibě se těší výchova mládeže k zemědělskému povolání. Snaha osvojit si odborné zemědělské vzdělání je však v různých okresech Krakovského vojvodství různá. Záleží jak

na typu zemědělského závodu, tak na pramenech příjmů zemědělského obyvatelstva. Nejdůležitější příčina malého zájmu o získání odborné zemědělské výchovy spočívá jednak v malém počtu odborných zemědělských učilišť, jednak v nedostatku studentských kolejí.

Maria Trawinska-Kwasniewska: Jak studující polských zemědělských vysokých škol oceňují rolnické povolání

Pojednání se opírá o průzkum mínění studentů prvního a čtvrtého ročníku vysokých škol zemědělských ve Varšavě, Krakově, Vratislavi, Poznani a Lublině provedeném formou otázek, interviewů a pomocí dokumentární evidence. Zjistilo se, že výběr studentů pro vysoké školy

zemědělské byl nesprávný. Studující zemědělství nevykazují ony rysy, které vzhledem k jejich mínění a k mínění jejich učitelů jsou rozhodnými pro úspěšné studium na vysoké škole a po jejím absolvování v povolání.

Dr. inž. Jiří Šíma

Institut sociologie venkova a historie zemědělství při VÚZE,
Praha 2, Mánesova 75